

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausunto; hallituksen esitys tartuntatautilain 3 ja 48 §:n muuttamisesta

3§: Määritelmät

Tämä pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

- *Ehdotus on kannatettava, koska tartuntataudin leviäminen on mahdollista ja jopa todennäköisempää terveydenhuollon toimintayksikön muissakin tiloissa, esim. päivystysalueella jossa potilaat eivät ole omissa huoneissaan.*

48§: Työntekijän ja opiskelijan rokotussuoja potilaiden suojaamiseksi

Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että sana ”rokotussuoja” korvataan sanalla ”rokotukset”.

- *Ehdotus on kannatettava, koska uusi termi on selkeä ja yksinkertaisempi. Ehdotus ei vaikuta asiasisältöön.*

48§: Yleisperustelut

Yleisperusteluissa todetaan, että rokotusvaatimukset ovat hyvin perusteltavissa, koska hoitohenkilöstö on jatkuvasti alttiina tarttuville taudeille ja toisaalta he hoitavat potilaita, joiden vastustuskyky on alentunut. Tutkimusnäytön perusteella rokotukset parantavat sekä työ-, että potilasturvallisuutta tavalla, johon muut toimenpiteet kuten hyvä käsihygienia eivät yllä. On merkittävä, että myös oireeton henkilö voi olla tartuttava.

Influenssarokotuksen osalta suositus kattaa Yhdysvallat, Euroopan ja Pohjoismaat. Yhdysvalloista saadun kokemuksen perusteella selviää, että rokotuskattavuus on merkittävästi parempi, mikäli työnantaja vaatii rokotuksen (86%) kuin työpaikoilla, joissa on suositus ottaa rokote (68 %). Ruotsissa työnantaja voi asettaa rokotuksen vaatimukseksi tiettyihin tehtäviin, vaikka rokotukset muuten ovat vapaaehtoisia. Suomessa tartuntatautilain 48§ tuli voimaan maaliskuussa 2018 ja sen ansiosta keskimääräinen influenssarokotus-% nousi tasolta 40 % tasolle 84 % eli lain perimmäinen tarkoitus toteutui erittäin hyvin.

Yleisperusteluissa todetaan, että työnantajan tulee kiinnittää erityishuomiota kaikkein korkeimman riskin potilaisiin ja tarvittaessa henkilöstön sijoittelulla pyrkiä estämään potilasturvallisuuden vaarantuminen.

- Tämä ei toteudu ilman selkeää rokotusten ottamisen edellyttämistä, pelkkä huomion kiinnittäminen tai pyrkimys eivät riitä. Tämähän oli alun perin peruste uusia tartuntatautilaki tältä osin.

48§: Muuttamisen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Perusteluissa todetaan, että rokotusten tarve tulee arvioida eri toimintayksiköissä lääketieteellisin perustein.

- Tämä on selventävä tarkennus, joka pitäisi sisällyttää varsinaiseen lakitekstiin, muuten se jää ilman huomiota.

Lakitekstin muutosehdotuksessa "saa käyttää" tilalle on kirjoitettu "on ensisijaisesti käytettävä". Lakitekstissä lukee, että "... toimintayksiköissä, joissa hoidetaan lääketieteellisesti arvioituna tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita asiakkaita tai potilaita, on **ensisijaisesti** käytettävä henkilöstöä, joka oman ilmoituksensa mukaan..." Seuraavissa lauseissa kuitenkin lukee, että "jos henkilö ei ole sairastanut tuhkarokkoa tai vesirokkoa, häneltä **edellytetään** rokotusta. Imeväisikäisiä hoitavalta **edellytetään** rokotusta myös hinkuyskää vastaan. Lisäksi työskentelyyn influenssakauden aikana **edellytetään** vuosittain rokotus influenssaa vastaan."

- Koska rokotuksia kuitenkin **edellytetään**, tulee aikaisemmasta lauseesta poistaa sana "ensisijaisesti", joka tekee kokonaisuudesta epäselvän ja tulee aiheuttamaan tulkintavaikeuksia. Missä tilanteessa sopii "toissijainen" vaihtoehto eli rokottamaton?
- Tämä saattaa johtaa siihen tulkintaan, että rokottamisella ei ole väliä, koska "toissijainen" vaihtoehto on olemassa.
- Tuleeko työnantajan jotenkin perustella "toissijaisen" vaihtoehdon käyttö?

Lakitekstissä on termi "**influenssakauden** aikana".

- Kausi on joka vuosi erilainen. Mikäli henkilöstöä on sijoitettu toisiin tehtäviin, tulee tietää milloin he voivat palata omaan työhönsä. Termin käyttö edellyttää "kauden" määrittelyä. THL:n tuleekin julistaa kausi alkaneeksi ja päättyneeksi. Tämä mahdollistaa valtakunnallisesti yhdenmukaisen toiminnan.

Lakitekstin ongelmakohta on seuraava teksti: "Työnantajalla on oikeus saada tieto soveltuvuudesta vain työntekijän tai opiskelijan suostumuksella."

- Tarkoitetaanko sitä, että soveltumattomuuden syytä ei saa tietää, ainoastaan soveltuvuus / soveltumattomuus?
- Ongelma tulee siinä vaiheessa, kun työntekijä ei anna suostumusta – mitä siinä tilanteessa tehdään yleisten työelämän käytäntöjen mukaisesti? Tulkitaanko soveltumattomaksi, mikäli soveltuvuutta **edellytetään**, kuten lakitekstissä sanotaan?

Lakitekstin lisäys kunnan perusterveydenhuollon velvollisuudesta järjestää opiskelijoiden rokotukset sekä lisäys työntekijän oikeudesta käydä rokotuksissa työajalla ovat kannatettavia lisäyksiä, jotka edistävät yhdenvertaisuutta.

Yleistä lakitekstin muutosehdotuksesta

Lakimuutosehdotus selventää tilannetta perusterveydenhuollon rokotusvelvollisuuden osalta, mutta ei tuo apua varsinaiseen ongelmaan, joka on rokkottamattomien (influenssa) työntekijöiden käyttö influenssakaudella niissä terveydenhuollon toimipisteissä, joissa hoidetaan influenssan vakaville seuraamuksille alttiita potilaita. Sanan ”ensisijaisesti” pois jättäminen selventäisi lakitekstin.

Teksti

Esko Vanninen
johtajaylilääkäri

Irma Koivula
ylilääkäri, palvelulinjajohtaja

Jakelu

Sosiaali- ja terveysministeriö